

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 września 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Motuk (przewodniczący)

SSN Adam Roch

SSN Paweł Kołodziejski (sprawozdawca)

w sprawie **A.G.**,

skazanego z art. 288 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. w zw. z art. 57a § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 10 września 2024 r.,

kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego – na niekorzyść

od prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego dla Łodzi-Widzewa w Łodzi

z dnia 31 maja 2023 r., sygn. akt IV K 149/23,

uchyla zaskarżony wyrok w części rozstrzygającej o obowiązku naprawienia szkody na rzecz pokrzywdzonego P. M. (pkt 3b), a także w części niezawierającej rozstrzygnięcia w przedmiocie obligatoryjnego oddania oskarżonego pod dozór kuratora oraz braku orzeczenia obowiązków wymienionych w art. 72 § 1 k.k. i w tym zakresie przekazuje sprawę Sądowi Rejonowemu dla Łodzi-Widzewa w Łodzi do ponownego rozpoznania.

Paweł Kołodziejski Marek Motuk Adam Roch

UZASADNIENIE

A.G. został oskarżony o to, że:

1. w dniu 6 marca 2022 r. w Ł. działając w krótkich odstępach czasu i w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, publicznie i bez uzasadnionego powodu, okazując rażące lekceważenie porządku prawnego, działając wspólnie i w porozumieniu z osobą nieletnią co do której materiały wyłączono do odrębnego prowadzenia dokonał uszkodzenia mienia o łącznej wartości 17.000 zł, gdzie poprzez podpalenie wnętrza zaparkowanego samochodu marki F. o nr rej. [...] doprowadził do uszkodzenia poprzez podpalenie elementów po stronie prawej zaparkowanego samochodu marki D. o nr rej. [...] w postaci karoserii, drzwi, reflektorów, zderzaka, koła gdzie wartość strat wyniosła 2.000 zł na szkodę K.K. oraz czynem tym doprowadził do uszkodzenia przez nadpalenie elementów po prawej stronie zaparkowanego samochodu marki F.1 o nr rej. [...] w postaci: karoserii, plastikowych maskownic oraz drzwi, gdzie wartość strat wyniosła 15.000 zł na szkodę J. i E. B.,
tj. o przestępstwo z art. 288 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. w zb. z art. 57a k.k.;
2. w dniu 17 kwietnia 2022 r. w Ł. działając w krótkich odstępach czasu i w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, publicznie i bez uzasadnionego powodu, okazując rażące lekceważenie porządku prawnego, działając wspólnie i w porozumieniu z dwoma nieletnimi osobami, co do których materiały wyłączono do odrębnego prowadzenia, poprzez podpalenie wnętrza samochodu marki R. o nr rej. [...], doprowadził do uszkodzenia poprzez nadpalenie elementów po prawej stronie w zaparkowanym samochodzie marki O. o nr rej. [...], doprowadził do uszkodzenia poprzez nadpalenie elementów po prawej stronie w zaparkowanym samochodzie marki O. o nr rej. [...] w postaci: karoserii, drzwi przednich, lusterka, maskownicy oraz uszczelek, gdzie wartość strat wyniosła 4.000 zł na szkodę P. M.,
tj. o przestępstwo z art. 288 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. w zb. z art. 57a k.k.;

3. w dniach 16-20 kwietnia 2022 r. w Ł. działając w krótkich odstępach czasu i w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, publicznie i bez uzasadnionego powodu, okazując rażące lekceważenie porządku prawnego, działając wspólnie i w porozumieniu z dwoma nieletnimi osobami, co do których materiały wyłączono do odrębnego postępowania, poprzez naniesienie substancji trwale przylegającej do powierzchni o właściwościach farby w sprayu dokonał zniszczenia mienia o łącznej wartości 6.100 zł w postaci: trzech elementów wartości 1.500 zł na szkodę D. H., trzech elementów karoserii po lewej stronie w zaparkowanym samochodzie F. o nr rej. [...] o wartości 1.000 zł na szkodę B.K., czterech elementów karoserii w zaparkowanym samochodzie marki A. o nr rej. [...] o wartości 3.000 zł na szkodę R.O. oraz uszkodzenia prawej strony maski zaparkowanego samochodu marki V. o nr rej. [...] o wartości 600 zł na szkodę B. sp. z o.o. z siedzibą w W. przy ul. [...],

tj. o przestępstwo z art. 288 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. w zb. z art. 57a k.k.

Sąd Rejonowy dla Łodzi-Widzewa w Łodzi wyrokiem z dnia 31 maja 2023 r., sygn. akt IV K 149/23 uznał A.G. za winnego popełnienia zarzuconych mu czynów w pkt I-III z tym uzupełnieniem, że działał w krótkich odstępach czasu i z wykorzystaniem takiej samej sposobności oraz z tą zmianą w zakresie czynów opisanych w pkt II i III, że działał w krótkich odstępach czasu i z góry powziętym zamiarem w nocy z 17 na 18 kwietnia 2022 r. oraz z tą zmianą, iż wartość strat na szkodę J. i E. B. wyniosła 10.000 zł oraz eliminując z opisu czynu zarzuconego w pkt I, że działał w krótkich odstępach czasu i z góry powziętym zamiarem oraz eliminując z opisu czynu zarzuconego w pkt II doprowadzenie do uszkodzenia w samochodzie marki O. o nr rej. [...] oraz z tym uzupełnieniem w zakresie czynu opisanego w pkt III, iż dokonał zniszczenia trzech elementów w samochodzie F. o nr rej. [...] na szkodę D. H., uszkodzenia karoserii w samochodzie marki V. o nr rej. [...] o wartości 400 zł na szkodę Y.H. oraz uszkodzenia maski w samochodzie marki S. o nr rej. [...] o wartości 600 zł na szkodę B. sp. z o.o. z siedzibą w W., czym wyczerpał dyspozycję art. 288 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. w zw. z art. 57a § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. i za to na podstawie art. 288 § 1 k.k. w zw. z art. 57a § 1 k.k. zw. z art. 91 § 1 k.k. wymierzył mu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności (pkt 1), której wykonanie – na

podstawie art. 69 § 1 k.k. i art. 70 § 2 k.k. – warunkowo zawiesił na okres 2 lat próby (pkt 2). Ponadto, na podstawie art. 46 § 1 k.k., orzekł wobec A.G. obowiązek naprawienia szkody w części poprzez zapłatę na rzecz pokrzywdzonych określonych kwot (pkt 3), w tym na rzecz pokrzywdzonego P.M. „kwoty 1000 (trzysta) złotych” (pkt 3b). Wyrok zawierał także rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów procesu (pkt 4).

Powyższe orzeczenie nie zostało zaskarżone przez żadną ze stron i uprawomocniło się w dniu 8 czerwca 2023 r.

Sąd Rejonowy dla Łodzi-Widzewa w Łodzi postanowieniem z dnia 18 lipca 2023 r., sygn. akt IV K 149/23 sprostował oczywistą omyłkę pisarską w pkt 3b sentencji ww. wyroku w ten sposób, że w miejsce błędnie wpisanej kwoty „1000”, wpisał prawidłowo „300”.

Kasację od wyroku Sąd Rejonowy dla Łodzi-Widzewa w Łodzi z dnia 31 maja 2023 r., sygn. akt IV K 149/23, wywiódł Prokurator Generalny, który zaskarżył go na niekorzyść skazanego w części dotyczącej orzeczenia o obowiązku naprawienia szkody oraz o karze w zakresie braku obligatoryjnych rozstrzygnięć o nałożeniu na A.G. przynajmniej jednego z obowiązków probacyjnych wymienionych w art. 72 § 1 k.k. i oddaniu go w okresie próby pod dozór kuratora. Prokurator Generalny zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie przepisów prawa procesowego oraz materialnego, tj.:

1. art. 413 § 2 pkt 2 k.p.k., polegające na orzeczeniu wobec A.G. obowiązku naprawienia szkody w części, poprzez zapłatę na rzecz pokrzywdzonego P.M. – w zapisie cyfrowym – kwoty 1.000 zł, zaś słownie – trzysta zł, tj. w sposób uniemożliwiający wykonanie wyroku, wobec sprzecznych treści obu zapisów, co stanowi bezwzględną przyczynę uchylecia orzeczenia określoną w art. 439 § 1 pkt 7 k.p.k.;
2. art. 72 § 1 k.k., polegające na nienałożeniu na A.G. przynajmniej jednego z obowiązków probacyjnych wymienionych w tym przepisie, do czego zgodnie z jego brzmieniem sąd był zobowiązany skazując go karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, bez jednoczesnego orzeczenia jakiegokolwiek środka karnego;
3. art. 73 § 2 k.k., polegające na zaniechaniu obligatoryjnego oddania A.G. w okresie próby pod dozór kuratora, mimo warunkowego zawieszenia

wykonania kary pozbawienia wolności wymierzonej skazanemu, jako młodocianemu sprawcy przestępstwa umyślnego.

W świetle tak sformułowanych zarzutów Prokurator Generalny wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi Rejonowemu dla Łodzi-Widzewa w Łodzi do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się oczywiście zasadna, co umożliwiło jej rozpoznanie i uwzględnienie na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Stosownie do art. 413 § 2 pkt 2 k.p.k. wyrok skazujący powinien zawierać m.in. rozstrzygnięcia co do kary i środków karnych, środków kompensacyjnych i przepadku, a w razie potrzeby – co do zaliczenia na ich poczet okresów wskazanych w art. 63 k.k. Obowiązek ten należy rozumieć nie tylko jako orzeczenie przez sąd określonego rodzaju kary, środka karnego lub środka kompensacyjnego, lecz także jako prawidłowe określenie rozmiaru kary, czy innego orzeczonego środka. Z kolei bezwzględna przyczyna odwoławcza z art. 439 § 1 pkt 7 k.p.k. występuje w sytuacji, gdy „zachodzi sprzeczność w treści orzeczenia uniemożliwiająca jego wykonanie”. Przedmiotowa przyczyna uchylenia wyroku nie zachodzi natomiast, jeżeli w treści orzeczenia istnieje wprowadzie sprzeczność, ale nie uniemożliwia ona jego wykonania, jak i wówczas, gdy nie jest wprowadzie możliwe wykonanie orzeczenia, ale nie z uwagi na sprzeczność w jego treści, lecz z racji innego naruszenia prawa (*vide* wyrok SN z dnia 4 listopada 2020 r., III KK 296/20, LEX nr 3076233).

Przenosząc powyższe uwagi na grunt niniejszej sprawy stwierdzić należy, że Sąd Rejonowy dla Łodzi-Widzewa w Łodzi dopuścił się rażącego naruszenia art. 413 § 2 pkt 2 k.p.k., które skutkowało zaistnieniem bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 7 k.p.k. Sąd *meriti* orzekł bowiem względem A. G. w pkt 3b zaskarżonego wyroku środek kompensacyjny w postaci obowiązku naprawienia szkody w części poprzez zapłatę na rzecz pokrzywdzonego „P. M. – kwoty 1000 (trzysta) złotych”. Wskazane rozstrzygnięcie zawiera sprzeczność, której należy przypisać charakter oczywisty, albowiem powoduje zasadnicze i nierozwiązywalne wątpliwości, czy w rzeczywistości zamiarem sądu było wymierzenie środka kompensacyjnego w kwocie 1.000 zł czy 300 zł. Zwłaszcza, że obie kwoty mogą zostać uznane za częściowe naprawienie szkody wyrządzonej P.M. popełnionym

przestępstwem, która zgodnie z ustaleniami sądu *meriti* wyniosła 4.000 zł. Z tego też względu owa sprzeczność uniemożliwia wykonanie zaskarżonego orzeczenia. Co prawda postanowieniem z dnia 18 lipca 2023 r., sygn. akt IV K 149/23 powyższą sprzeczność próbowano sprostować w trybie art. 105 k.p.k., niemniej jednak niedopuszczalne jest sięganie po tę instytucję w celu konwalidowania merytorycznych błędów zawartych w wyroku. Wydanie postanowienia o sprostowaniu w zakresie, w jakim dotyczy błędów niemających charakteru oczywistych omyłek pisarskich i rachunkowych jest czynnością *ex ante* nieskuteczną, i za taką też należało uznać wydanie ww. postanowienia (zob. m.in. wyrok SN z dnia 3 czerwca 2015 r., III KK 79/15, OSNKW 2015, nr 10, poz. 87; wyrok SN z dnia 26 lutego 2021 r., IV KK 382/20, LEX nr 3149379; wyrok SN z dnia 4 listopada 2020 r., III KK 296/20, LEX nr 3076233). Powyższe czyniło koniecznym ocenę pierwszego z podniesionych zarzutów jako oczywiście zasadnego.

Podzielić należało także stanowisko Prokuratora Generalnego w zakresie dwóch pozostałych zarzutów, dotyczących rażącego naruszenia przepisów prawa materialnego w postaci art. 72 § 1 k.k. i art. 73 § 2 k.k.

Zgodnie z art. 72 § 1 k.k. zastosowanie instytucji warunkowego zawieszenia wykonania kary, które nie jest połączone z jednoczesnym orzeczeniem środka karnego, zobowiązuje sąd do nałożenia na oskarżonego przynajmniej jednego z obowiązków probacyjnych wymienionych w pkt 1-8 tego przepisu. Sąd *meriti*, skazując A.G. na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 2 lat próby i nie orzekając wobec niego środka karnego, był więc zobligowany do zastosowania nakazów wynikających z dyspozycji art. 72 § 1 k.k., czego jednak nie uczynił. W przedmiotowej sprawie orzeczono wprawdzie na podstawie art. 46 § 1 k.k. obowiązek naprawienia szkody, niemniej jednak – jak słusznie zauważył autor kasacji – w aktualnym stanie prawnym nie jest to środek karny, a środek kompensacyjny. W takiej sytuacji brak orzeczenia jednego z obowiązków wymienionych w art. 72 § 1 k.k. stanowiło rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie tego przepisu prawa materialnego (zob. wyrok SN z dnia 12 maja 2021 r., II KK 88/21, LEX nr 3284218; wyrok SN z dnia 18 grudnia 2018 r., III KK 540/17, LEX nr 2604264; wyrok SN z dnia 21 kwietnia 2021 r., IV KK 119/21, LEX nr 3215595).

Z kolei w świetle art. 73 § 2 k.k. oddanie skazanego pod dozór w przypadku warunkowego zawieszania wykonania kary jest obligatoryjne m.in. wobec młodocianego sprawcy przestępstwa umyślnego. W przedmiotowej sprawie wszystkie wymienione warunki zostały spełnione. Z akt sprawy wynika, że A. G. urodził się w dniu [...] 2004 r., a zatem w chwili popełnienia przypisanych mu przestępstw nie ukończył 21 lat, a w chwili orzekania w pierwszej instancji 24 lat. Niewątpliwie jest więc młodocianym w rozumieniu art. 115 § 10 k.k. Ponadto przestępstwa, których się dopuścił miały charakter umyślny. W tym stanie rzeczy brak rozstrzygnięcia o oddaniu A.G. w okresie próby pod dozór kuratora (lub innego podmiotu wymienionego w treści art. 73 § 1 k.k.) stanowił rażące naruszenie art. 73 § 2 k.k., które miało jednocześnie istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku (zob. wyrok SN z dnia 22 czerwca 2023 r., V KK 560/22, LEX nr 3581521).

Końcowo podkreślić należy, co słusznie zauważył Prokurator Generalny, że ewentualne konwalidowanie powyższego uchybienia w zakresie zastosowania dozoru kuratora nie może zostać uznane za jednoczesne wypełnienie dyspozycji art. 72 § 1 k.k. Oddanie bowiem skazanego pod dozór kuratora nie jest środkiem karnym, ani też środkiem probacyjnym, a jest to jedynie instrument kontroli skazanego w okresie próby, także w zakresie wykonywania przez skazanego nałożonych na niego obowiązków (zob. wyrok SN z dnia 21 kwietnia 2021 r., IV KK 119/21, LEX nr 3215595).

Z tych też względów konieczne stało się uchylenie wyroku Sądu Rejonowego dla Łodzi-Widzewa w Łodzi w części określonej w sentencji niniejszego wyroku i przekazanie sprawy w tym zakresie temu sądowi do ponownego rozpoznania. Procedując powtórnie sąd ten winien mieć na uwadze powyższe rozważania i orzec zgodnie z obowiązującymi rozwiązaniami ustawowymi, pamiętając przy tym o ukształtowaniu orzeczenia bez sprzeczności uniemożliwiającej jego wykonanie, konieczności nałożenia na skazanego przynajmniej jednego z obowiązków probacyjnych wskazanych w art. 72 § 1 pkt 1-8 k.k. oraz zgodnie z art. 73 § 2 k.k. oddaniu go pod dozór kuratora w okresie próby.

Mając na względzie powyższe, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji wyroku.

Paweł Kołodziejski Marek Motuk Adam Roch

[ms]